

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatna cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
I. ker. *Döbrentey-utca 18.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.

Kto s čím kupčí?

Yedon sopšenicou,
A druhý s vlnou.
A ponevácza našich časov obchodnícky duch už všade vnikol, všetko sa môže kúpiť a všetko je napredaj: jedon ráta na politicku nedospelosť a pokazenosť ľudu, druhý na slávu už dávno minulej doby a na pamiatku národných hrdinov, ktorí už v hrobch prachnivejú.

Sotva, že niektorý kraj našej vlasti klesne v hospodársku rozrodu, hned sa tam utvorí nejaký peňažitý ústav, ktorý si vezme za cieľ zuboženým hospodárom lacný a ľahko prístupný úver poskytnúť. A či je toto jeho opravdivým cieľom? Horkýže. S týmto sa len chvastá a jeho skutočným cieľom je, aby sa krajciarmi zuboženého ľudu



Mladší gróf Ján Zichy.

vykrmil, podelky rozmnožil a ten kraj peňažite vykoristil. Takýto ústav tedy slúžiac na oko dobrej veci svoje vlastné vrecká napcháva a ráta na zuboženú polohu oného vidieka. Každý kraj má svoje zvláštne záujmy. A na tieto zvláštne záujmy rátajúc vznikajú rozličné noviny. Vytrubujú potom do sveta, že ony chcú slúžiť hospodárskym a politickým záujmom oného kraja, opravdu ale rátajú na počestnosť a politické presvedčenie, aby časopisutým viacej predplatiteľov mohli získať a takto špekulovať.

A v politike? Naša vláda vždycky takto špekulovala. Vo vyšej snemovni už od dávna mala proti sebe, proti svojim zámyslom silnu opposiciu, oprotivnú

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiat široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

stránku. Už za času Tisovej vlády povstala táto opozícia, keď Tisa chcel židovské manželstvo do zákona uviesť; jako známo v nižšej snemovni ľahko ho previedol, ale vo vyššej špatno prepadol navzdor všetkým vývážaným figlom. Vypomstvil sa za to na veľmožoch, lebo vyššiu snemovňu reformoval, vymenujúc za večítých údov vyšej snemovne takých panákov, ktorí by vláde vo všetkom a to vždy boli povolní, ponechav v nej všetkých nadžupanov povždy od vlády závislých, vyhodiv z nej premnohých ochudobnených veľmožov a cirkevných mužov domnieval sa, že s takou vyšou snemovňou vláda všetky svoje návrhy prevedie, ale sa veľmi zmýlil; lebo samostatnosť a neodvislosť vo vyšom dome, keď i nie v takej miere jako predtým, predsa i potom ešte ostala, a vláde nebolo možno tam tak ľahko trafikovať jako medzi ablegátmi. To sa dokázalo hneď na počiatku vlády Wekerlovej, keď ešte len chýr započal sa roznášať, že vláda zamýšľa zákonný návrh o civilnom manželstve v snemovni predostref. Už vtedy veľmoži vláde pri jednej príležitosti nedôveru boli hlasovali, týmto spôsobom chcujúc vládu upozorniť, že zákon o civilnom manželstve tak ľahko neprevedie. Pri prvom pojednávaní bola aj skutočne buchla, preto započala rozličné úklady robiť proti opozície, niektorých veľmožov pre seba získajúc. Oprotivná stránka vo vyšej snemovni včul už prišla na to povedomie, že len tak si nadobudne vážnosť i u vlády, keď vždy pevne spolu bude držať a podľa istých zásad pokračovať a navykne na istú snemovnú kázeň, následkom ktorej jednotrojne, a nie roztrasene sa bude ohľadom návrhov vlády chovať. Takéto sriadenie opozície vo vyšom dome už by bolo dávno potrebné bývalo, vtedy by vláda nebola sa opovážila ten istý prepadnutý návrh v krátkom čase zas na denný poriadok postaviť a potajomky s jednotlivými údami opozície vyjednávať, navadzujúcich pod rozličnými pokrývkami na svoju stranu, obchod z ich hlasov činila k dosiahnutiu svojích častokrát pochybných cieľov.

Keď sa 1875 roku prvá fúzia medzi Deákovskou a Tisovou stranou bola stala, to bol ten najväčší politický gšeft v novejšom dejepise našej vlasti, vtedy tú fúziu odôvodňovali tým, že peňažité záležitosti našej krajiny sú rozcúchané. Peňažitým záležitostiam síce neodpomôhli, ale Kolomanovi Tisovi a jeho gárde donesla fúzia moc a vládu, na krk krajine ale uvalila všetky hriechy liberálnych vlád. Od tých čias svätina zákonodarstva stala sa jarmočnou sieňou a politickým tržiskom. Mandát ablegátsky je viac neni následkom dôvery, ale hrá zásto-

jako predajná a kupná smluva podplácania. Ablegáti takto smýšľajú, a podľa včulajšej sústavy celkom prave; obetujem niekoľko tisíc zlatých, podľa okolnosti i viacej, keď ma vyvolia, dobre som rátal a tých niekoľko tisíc zlatých prinesie mi úroky; jestliže ma ale nevyvolia, jednoducho poteším sa s tým, že som zle špekuloval; to sa každému môže prihodiť; pokúsime sa inde.

Voličia ale s úplným právom toho stanoviska sa pridružujú, kto dá viacej! O politickej počestnosti, o povedomí seba ani slova byť nemôže. Tá sústava, ktorá u nás panuje, vykántrila z voličov mravnosť a vychádzajúc z tej zásady, že medzi všetkými okolnosťami daň sa platiť musí, na toho hlasujú, kto im za ich hlas viacej peňazí zaplatiť je v stave. Obchod, špekulácia je celá voľba.

Na základe týchto vecí len za prirodzené pokladáme, že utvorivše sa *ľudová strana* započali si na tom lámať hlavu: nuž a táto na čo že špekuluje? Stálo ich to veľké lámanie hlavy a tak ľahko ani neprišli na to, ponevác už sotva jesto veci a myšlienky, ktorú by neboli vzali do kruhu svojej vlastnej špekulácie. Konečne s veľkou múdrosťou vypátrali, že *ľudová strana* na tú najnižšiu vrstvu národa a na jeho náruživosť a náboženskú horlivosť ráta. Po čas nitrianskej voľby jedny noviny oprotivnej strany celému svetu vytrubovali, že ľudová strana na najnižšiu triedu národa špekuluje ačkoľvek už predtým jedon ablegát, katolícky to kňaz v zákonodárstve verejne vyslovil, že on nechce robiť katolícku politiku; následkom čeho musíme vysloviť, že úplne nemôžeme porozumeť, prečo sa oprotivná strana, jestli má čisté ruky, takto drží oproti ľudovej strane. Buďto úplne zaznávajú program ľudovej strany, buďto sa bojác o mandát, zlomyseľne ho prekrúcajú. Veď — aby sme ani viac nespomenuli — predpokladajúc, že by ľudová strana katolícku politiku robila, to ešte ani najmenej neznamená, že by chcela potlačiť ostatné cirkve v Uhorsku. Jej politickým ideálom je, aby práva a sloboda všetkých prijatých náboženství sa v úcte držaly. Jej program je rukojemstvom proti politickému závrátnictvu (švindlerstvu), z ktorého je vyzavreté všeliké kramárstvo. Do svojho lôna prijímá všetky počestné živly, ešte i židov, ktorí majú na srdci záujmy ľudu.

Z tohoto stanoviska vychádzajúc a pod bremenom mravnej zodpovednosti *ľudová strana* smelo môže svoj program predložiť zdravému a striezlivému rozsúdku národa.

POLITICKE CHYRY.

Hrdina škandálov. Nadžupan nitrianskej stolice Vilem Thuróczy tak sa zdá, že sa potkol na mysli a kráča do bláznice. Aspoň ten nesmyselný skutok, že Dezidera Suľovskýho, spoločníka to pri minulej voľbe toho striekačkára, práva ľudu šliapajúceho, a škandále robiaceho Tarnóczyho zas nanútil za volebného predsedu, ukazuje na to. Áno, pri nitrianskej voľbe, — ktorá je na 24-ho apríla určená — Dezider Suľovský bude volebným predsedom! Nevieme, ako by sme mali dať výraz nášmu podiveniu sa nad touto nešťastlivou voľbou. Alebo či v Nitre len takých ľudí možno chytiť za volebného predsedu, ktorýchžto meno, keď ich spomenú v snemovni, zo stolic hučí, že *oplan*? Jestli že pán Thuróczy nemá zdravého rozumu, tedy má mať aspoň vláda a predsedníctvo Suľovskýho nech odvrhne.

Výjavy ministerského predsedy. Opravdivé nešťastie je to pre pána ministerského predsedu Dezidera Bánffyho, že pušný prach už vynalezli, lebo keď sa to nestane, to je sväté, že on by to bol vynášol, jako je on múdrou osobou. Dôkazom toho je ten rozhovor, ktorý mal s jedným pracovníkom jedných viedeňských židovských novin. O tých otázkach bola reč, ktoré Wekerlovú vládu prevrátili: o cirkevno-politických, národnostných otázkach, o verejnej administrácii a tak sa zdá, že pánu Bánffymu tieto otázky nespôsobujú žiadneho lámania hlavy, lebo s takou istotou rozprával, jako tento zamotaný uzol rozviaže, že keď by sme nevedeli, jak je veľmi múdry, nekonečne sprostým by sme ho museli pomenovať, ktorý ani pochopu nemá o tom, čo hovorí, lebo keď by bol taký, i to by vedel, že odstránenie ťažkosti ani najmenej neni tak ľahké, jako sa pán Bánffy nazdáva. Ten plán pána ministerského predsedy s tými dvoma zákonnými návrhmi, ktoré veľmoži minulé týždne odvrhli, že po Veľkej noci ich zas v nižšom dome predstre, ktorý ich zas pošle vyššej snemovni, kde o nich po tretíkrát pojednávať budú a Bánffy sa nazdáva, že včul ich i veľmoži prijmu. Cirkevno-politické návrhy čo možno najrýchlejšie uvedie do života, ponevác sa nazdáva, že jaknáhle sa to stane, rozčúlenosť po krajine sa utiši. Tú najsilnejšiu potravu národnostných otázok, že cirkevno-politické otázky podávajú. Jaknáhle tieto sa uvedú do života, že i plameň národnostných rozdráždenosti vyhasne. Takto hovorí pán Bánffy. Len sa nech osmeluje podobným povzbudzovaním, veď bude mať dost času, sa rmútiť i potom, keď na všetky tieto nádeje príde mráz. Keď i oné viedeňské židovské noviny, pred pracovníkom ktorýchžto pán Bánffy za dobre pokladal sa vysloviť, i zamlčaly byly, že s kým bol tento rozhovor a len tieto výroky sdelia, sami od seba boli by sme uhádli, že kto im sadol na lep, ponevác toľkej sprostosti okrem uhorského ministerského predsedy n'kto nemôže byť schopným. Och Bertold Švarc, načo že vynášol pušný prach!

Tapoleánska voľba. Už v predošlom našom čísle sme oznámili, že Františ Koššúth zvíťazil na bojišti. Vláda tedy odplatila sa za podporu neodvislej stranky, a oddala jej okres. Áno, s vôľou vlády sa to tak stalo. Lebo neč sa nikto nenazdáva, že vláda by nebola mohla zbuktatovať Františa Koššútha. A veru

nebolo by treba bývalo sa obrátiť k tak podlým prostriedkom potupy, ako oproti *ľudovej strane* v Nitre, v Dunaserdaheli a v Čáktorni. Len že pravdaže s Koššúthovci v príležitý čas môže sa pojednať, ale s ľudovou stranou nie. Túto tedy s celou silou, násilnosťou, huncutstvom treba prenasledovať, onej však možno i milosť dať. Františ Koššúth je upotrebený oného Gustava Tarnóczyho, ktorý v Nitre nesmrteľným učinil svoje meno, tedy i Tarnóczymu dobre padne, keď oproti jeho podriadenému nebudeme prísni. Takto môhla zmýšľať vláda a len nečo na oko urobila. S týmto nechceme to povedať, aby slobodu volieb potlačila a že Františa Koššútha i násilnosťou treba bolo zruťiť. Nie! Len sme chceli oproti postaviť nitrianske zachádzanie vlády s tapoleánskym, aby obecnstvo videlo: ako zachádza s ľudovou stranou a ako s neodvislou vládou? a aby si z toho môhlo urobiť následok.

Veľké zemetrasenie.

V Budapešti 17. apríla 1895.

Vo veľkonočnú nedelu v noci na južnej strane Uhorska a Rakúska a na severnej strane Taliánska bolo zemetrasenie v menšej a väčšej miere, ktoré tu a tam i ľudské obety požadovalo.

Rozsiahlosť zemetrasenia tohoto ešte sa nedá s istotou určiť. Tak sa zdá, že na severe až k Dunaju siahalo, nakoľko mesto Sobota (Szombathely) je to najsevernejšie mesto, kde strky a myky pocítili; na juhu je mesto Florenc a tyrhenské more ten krajný bod, kde sa zemetrasenie ešte cítilo.

Zemetrasenie asi cez striedok tejto čiar bol najsilnejšie, kde, ako v Lublane, v Krajinovom hrade a v Steine i väčšie pustošenia spôsobilo, kdežto na severnom a južnom konci čiar len silnejšie, často sa opakujúce strky bolo badať, bez toho, že by okrem strachu inú škodu byly zapríčinily.

Z týchto výjavov následkujúc, nakoľko o zemetrasenie sme zkusili, s istotou môžeme úfať, že v páde nových zemetrasení, tie strky a myky ďalej od krajného bodu prvého nápadu nebudú siahať, tedy vynímajúc tú čiast Uhorska, kade zemetrasenie tiahlo, neni nebezpečenstva.

Bohužial však s istotou to nemôžeme povedať o tých stranách, kde sa strky citily, a síce preto nie, ponevác podľa zkusenosti tieto trasenia z väčšej stránky obyčajne sa opakujú, tak rečeno vracajú, a síce obyčajne v tú istú hodinu, keď prvých zbadali, ba častokrát v silnejšej miere. To sa zkusilo pri lissabonskom a záhrebskom zemetrasení, keď cez viacej dní bolo cítiť väčšie trasenia. Z tých pustošení, ktoré zapríčinilo môžeme ale zatvárať, že sa viacej opakovať nebude, lebo sa už vyzúrilo.

Prvý chýr o zemetrasení poslal do Budapešte Jozef kráľovské knieža 15-ho apríla večer o 11 hodine 17 minútach.

V Lublane všetky domy sa popukaly; kasárňa a mnohé iné domy sa zrútily. Jedného podofficiera a jedného žandára padajúce múry zabily. Z pomiedzi obyvateľstva mnohí menšie alebo väčšie ťažké urážky utrpeli; zručaniny dve deti zasy-paly. Váže na kostoloch sa na krively! Policia mnohé ulice zavrela, lebo sa obávajú, že domy sa zrúti. Obyvatelia von pod holým nebom sa modlia. Silné zemetrasenie bolo i v Krajinovom hrade kde mnohé domy sa porúchaly. Podobne slabšie strky cítili v Celovci (Klagenfurt) okolo pol noci.

V Záhrebe v nedeľu o 11 hodinách 18 minútach, nie síce silné ale dlhotrvajúce zemetrasenie cítili, ktoré hrôzu spôsobilo. Potom o 1 hodine 8 minútach, a o štvrt na štvrtú zas cítili slabšie strky. Poháre štrnkotaly, vakovka na viacej miestach opadala; ľudia na ulice vybehli, avšak rýchlo sa naspák vrátili, vidiac, že sa nič nestalo. Značnejšie len univerzita sa popukala.

V Steine bolo zemetrasenie o 11 hodinách 15 minútach ktoré 26 sekúnd trvalo. Mnohé komíny sa zrútily a pri tejto príležitosti troje deti ztratilo život, ich rodičia boli ale poranení. V Mamstingu zrútil sa hlavný oltár.

V Štýrskom Hradci mnohé komíny popadaly a povaly sa popukaly.

V Taliánsku cítili to zemetrasenie tiež o 11 hodine vo Verone, v Padue, v Benátkach, v Piancencce, vo Ferrare.

V Rieke (Fiume) bolo silnejšie zemetrasenie; ľud z divadla s veľkým strachom sa von hrnul, pri ktorej príležitosti mnohí boli pošliapani. Strky bolo cítiť až do 7 hodiny rano.

Agliardi v Uhorsku.

Ostryhom 15-ho apríla 1895.

Pápežský nuncius, poslanec, Montignore Agliardi prišiel dnes do Ostryhomu, už sa dávno chystal. Všetci jeho predkovia, Galimberti a Vanutelli, včulajší kardináli, boli tu. Je to stará obyčaj, že pápežský vyslanec navštívi uhorského primáša. Tomu zadosť učinil i Montignore Agliardi.

Nuncius prišiel o 1 hodine odpoľudňá do Ostryhomu. V Náne na stanici čakali ho Samuel Hetyey kanoník, Julo Walter tajomník a viacej kanoníkov, okrem tých hlavní slúžnovia Reviczky a Perényi. Agliardi zo železnice išiel do primášovho palácu. Na všetkých kostoloch zazneli zvony a z možiarov strielali. Na mestskom, stoličnom dome, na primášovom paláci, na kapitulských domoch sa chvejú zástavy. Primáš ho čakal na schodoch, s celým svojím dvorom a s celou kapitulou; tam boli, Kruplanic nadžupan,

Andráššy podžupan, Helcz mešťanosta atd. Agliardi objal a božskal primáša. Odpoľudňá o 2 hodinách bol obed s 42 presterami. Primáš po latinsky pozdravil nuncia, ktorý zas po latinsky odpovedal, poďakujúc sa za srdečné prijatie. Anton Helcz mešťanosta v klasickej latinčine držal reč k nunciusovi, podotknúc, že uhorský národ sa vždy pridržal pápeža.

Pod obedom Klaus Vaszary knieža primáš takto pozdravil nunciusa:

„Vaša Excellencia, pane apoštolský nunciuse!“ V týchto dňoch duševných radostí, keď naše sväté budovy ozývajú sa od týchto slov: „Toto je ten deň, ktorý učinil Pán. Radujme sa a veselme sa!“ Ty, veľkej hodnosti pane, najvernejší synu nášho slávne panujúceho svätého otca, najbedlivejší strážco našej svätej cirkve v našej vlasti, pevný stlpe svätej stolice, ktorého čnosti na tolko ozdobujú, ktorého veda vo veľkej miere okrašľuje dobrovoľne si prišiel medzi nás v týchto dňoch našich duchovných radosti a príchodom svojím si ešte zväčšil našu veselost, pokorunoval si našu radosť, a starému sväzku lásky a dôvery novej sily si dodal, lebo znáš, že srdce božích ľudí musia reťaze vzájomnej lásky a dôvery spojovať, ktoré jestli nie sú pospolu, vtedy spolu i chybajú, ponevác ani dôvery bez lásky, ani lásky bez dôvery niet.

Keď tedy za tvoju dobrotu príchodom tvojím dokázanú najväčšie vďaky ti vzdávam, prosím Tvoju Excellenciu, pane, že ktorý si svedkom našej horiacej lásky naproti svätému otcovi, svedkom nášeho najochotnejšieho spravovania sa podľa nauky zemského námestníka Kristovho, buď spolu i hlasníkom našich citov.

„Tebe ale z hlbokosti srdca prajem, aby ktorého Boh šťastlivo do nášeho kruhu priviedol, ti dal v našom kruhu dobré dni dožiť, a povinnosť tvoja naspák ťa doprovodiť do tvojho kruhu, aby si na okrasu a k dobrému cirkve ešte čo najdlhší čas blažene môhol žiť!“

Keď sa po tejto reči utíšili výkriky: *nech žije*, pozdvihol sa Agliardi a pohár so šampánskym v ruke držiac, povedal toto:

„Vyvyšený pane kardinále! Bol si milostivý výrečné slová k tomuto skvelému shromaždeniu držať a v tých slovách i na mňa sa rozpomenúť. Čo o mojej osobe spomenúť si ráčil, to je len dôkazom tej zriedkavej lásky a priazne, ktorú z tvojej stránky už často som mal šťastie zkusiť. Chvály radnej tebe prislúchajú, ktorý si po čas tvojho arcibiskupstva k dobru tvojej cirkve už tak výborné služby konal, tieže nútia ma, aby som dnes k upevneniu sväzkov lásky a dôvery, o ktorých si spomienku učinil, i ja prispel podľa slov svätého písma na tento čas sa vzťahujúcich, »s citami úprimnosti a pravdy.«

Chýr o tom, čo si mi povedať ráčil, s najväčšou radosťou z tvojej a zo stránky celého udatného uhorského národa ku stolčeku svätej stolice složím, uistujúc Jeho Sviatosť o ustavičnom sa prdržovaní a synovskej poklone uhorského národa naproti svätej stolici. Pridržovanie sa oného národa, z koruny ktoréhožto tak veľký leskot slávy sa rozlieva, že od západu osvecuje celý východ, kde jeho lesk stretá sa so slnkom z Asie vychodiacím.

Znajúc vysoko ctenie svätého otca, ktoré chová naproti čnostám tohto udatného národa, ktorý hrdinstvo a udatnosť už v bojoch proti turkom tak skvelo dokázal, pevne som presvedčený, že nie len že čo najpriaznivejšie príjme dokazovanie citov lásky a oddanosti, lež i požehnať bude za to národ, ponevác v tom spatrí istý záboh blaženejšej budúcnosti.

Aby som sa však k Tebe vyvyšený pane kardinále vrátil, ktorý si strážcom tohoto výborného národa, prosím ťa, pokračuj tvoje vznešené boje, aby si ich k žiadúcim výsledkom môhol priviesť, z hĺbky môjho srdca ti prajem, nech sa obnoví tvoja mladosť, ako orlova, a ži dlho veľmi dlho blažene.

Po obede utiahol sa do svojich izbi nuncius. 16-ho apríla išiel do baziliky, kde bol prítomný na svätej omši. Po omši poobzeral kostolnú pokladnicu a chvalitebne sa vyslovil i o kostole i o pokladnici. Odtiaľ išiel do semenišťa, kde ho jeden klerik v latinskej reči pozdravil; nuncius potom všetkým prítomným udelil pápežské požehnanie. Vrátiac sa naspák do prímašovho palácu prijal poklonu hlavnej kapitule a celého kňazstva. Na to dostavil sa oficiersky sbor pod vedením plukovníka Górze, za ním sbor stoličných uradníkov s nadžupanom Kruplanicom! konečne deputácia mesta Ostryhomu na čele s mešťanostom Helczom, ktorý ho po latinsky pozdravil. Nuncius po latinsky sa poďakoval, poznamenajúc, že ten najvýbornejší mešťanosta na celom svete je v malom Ríme.

Odpoludňa najprv navštívil hlavné gymnázium benediktínov, kde ho na čele učbárskeho sboru pozdravil spravca Vojnič. Školská mládež odspievala uhorskú hymnu, a nuncius na prosbu direktora dal požehnanie na školskú mládež, ktorá to klačiaci prijala.

Agliardi 17-ho apríla z Ostryhomu odcestoval do Budapešte.

Vítazstvo Koššútha.

Vláda citlivú porážku utrpela 10. apríla v Tapolci (za Dunajom.) Syn Ludvika Koššútha vyvolený je za vyslanca snemovne. Vláda všemožne preboriť usilovala sa so svojím kandidátom; lež daromné bolo podplácanie, sľubovanie, hrozby atď., František Koššúth zvíťazil nad štátnym tajomníkom Vöröšom.

Pán ministerpredseda Bánffy na počiatku svojho panovania sľúbil vraj vo Viedni, že Koššúthistov, lavičiarov rozpraší. Viedeň teda teraz veľmi bola zvedavá na voľbu tapolckú, či sa vraj v skutku podarí pánu Bánffymu ukázať svoju moc a silu oproti Koššúthistom.

Avšak vládne kruhy svoju silu a moc len na hornouhorských, slovenských krajoch vedia preukazovať. Na dolných stranách vlasti našej ľud neverí viac márnym sľubom vlády, tam ľud uhorský nedá sa tak ľahko nastrašiť ako naša chudobná slovač, smelo bráni a zastáva si práva svoje občianske a málo kde prebrdne vládny kandidát v čiročistých maďarských okresoch. Len medzi Slovákmi, Rumunmi a nemaďarskými národnosťami drží vždy vláda svoju hojnú žatvu.

Ono je to čudno, že práve tá „hlúpa slovenská zgerba“ len samých mameľukov posielala na snem, čiročistí maďarskí spoluobčania naši ale zväčša proti uhorskej vláde volia svojich ablegátov. No nečudujme sa tomu. Na dolných

stranách vlasti našej zámožnejší ľud býva, ktorý so sebou nedá tak zametať ako naša chudobná slovač. Dokázalo sa to i pri voľbe Fr. Koššútha v Tapolci.

Vláda vedela, že Viedeň díva sa napnuto na voľbu túto; a preto vláda všemožne chcela dokázať že Koššúthistov, nepriateľov vyrovnania sa s kráľovským dvorom z r. 1867, premôže a tak silu a moc svoju pred kráľovským domom preukáže. Len že miesto sily a moci, zas len nemotornosť a slabosť svoju dokázala naša svobodomyseľná vláda.

Taký rozkaz bol vydaný, aby kandidát vládnej strany na každý spôsob bol vyvolený proti Koššúthovi. Všetky možné figle a šibalstvá upotrebily sa, aby Koššúth podľahol, a aby potom pán Bánffy vo Viedni pyšno chválil sa a povedať mohol: pozrite páni, liberálna strana je najsilnejšia podpora trónu, lebo nikto iný nemôže utlačiť Koššútha, len my.

Ach, bola by to radosť bývala v liberálnom tábore, keby so spadnutím zástavy Koššúthovej boli by sa mohli chválil a nadúvať pred viedenskými kruhmi. No tejto vrelo žiadanej radosti nedoprial osud naším liberálom. Koššúth zvíťazil a náš pán ministerpredseda ničím sa nemôže chválil vo Viedni len tým, že mu nos dlhý narôstnul.

Daromné boly sľuby vládnej strany, daromné boly tie vínové révy, ktoré zdarma rozdávali; daromné boly podpory peňažité sľubované na katolícke školy, kostoly a ľudové spolky. Je to v skutku smiešne, keď v Tapolci podporovať chce vláda tie školy a tie spolky, na ktoré inde páni liberáli divoko vreštia. Dokázalo sa v Tapolci, že vláda upotrebiť vie i tých katolíckych kňazov, na ktorých nedávno hromžilo sa čo na „lúpežníckych vodcov hlupej zgerby.“

Porovnajme len Nitru s Tapolcu. V Nitre zatvárali kňazov, čo buričov vraj hlúpeho slovenského ľudu; v Tapolci ale po samých farách vodili svojho kandidáta takí páni korteši, ktorí na sneme tí najzúrivejší nepriatelia sú kňazom a náboženstvu. Takí páni jiedli a pili a štrngali si s pánmi farármi, ktorí na uliciach budapeštianskych biskupov hanobili; na biskupov potupné mena vrešťali, v Tapolci ale pánom farárom na zdravie pripíjali.

Kde mala teda vláda pravdu, v Nitre či v Tapolci? v Nitre vyhlásila kňazov za buričov nebezpečných; v Tapolci ale pozdravovala ich a lichotila im, čo výborným mužom. V Nitre spolok katolícky za nebezpečný vlasti bol vytrúbený; v Tapolci ale sama vládna strana podporovať chcela katolícke školy, kostoly a ľudové spolky. Inde zakazujú úradníkom vstú-

piť do katolíckych kruhov; a v Tapolci kandidát vládnej strany verejno chválil a pýšil sa s tým, že je údom peštianskeho katolíckeho kruhu. Ano, kruhy katolícke všade vraj vlast chcú zradíť, v Tapolci ale dobre sa dalo s týmito „vlastizradnými“ kruhmi kortešovať.

Páni liberáli nadávajú ľudovej strane našej že búri proti inšim náboženstvám; a v Tapolci verejno búrili vládni korteši proti židom, keď Koššúthistom nadávalo sa, že brania vraj židovských šachterov. V Nitre hromžilo sa na katolíkov, v Tapolci na židov. A predsa tárajú, že vraj len ľudová strana búri proti iným náboženstvám.

Dve tváry má teda tá svobodomyseľná strana: s jednou usmievala sa v Nitre židom, s druhou v Tapolci usmievala sa katolíkom a hromžila na židov. Dve ruky má liberálna strana; s jednou v Nitre zatvárala kňazov čo buričov, s druhou v Tapolci tých istých kňazov ľudu do oči pchala čo znamenitých mužov. V Nitre kňazov nechceli pripustiť ani hlasovať, kanonikov odháňali a pod dozorstvom židovských papľuchov ich nechali; v Tapolci s kňazmi chodili kortešovať ešte i ku rabínom. Pán rabín ale nehlasoval na vládnu stranu, lebo vládni korteši na oči vyhadzovali Eötvöšovi Koššúthistovi, že v r. 1882 židovských šachterov bránil oproti tej mienke a žalobe, že v Tisza-Eszlári jedno dievča kresťanské zarezali; a preto vraj mali Koššúthisti pri voľbe červené perká, lebo sú vraj do krvi máčané.

Takéto reči, len liberálni korteši môžu si dovoliť; takéto urážanie židov ľudová strana nikdy neupotrebí pri voľbách. Není potom divu, že pán rabín a židia proti vláde hlasovali v Tapolci; v Nitre ale židia s vládou držali ako múry hradné.

Jedny viedenské noviny (Vaterland) písaly, že pán rabín v synagoge napomínal v kázni svojich poslucháčov, aby presvedčenie svoje nikdy a nikde (teda ani pri voľbe) nezapredali; ale keď naši kňazi napomínajú v kostole ľud, aby podplácaním a korhelicou nedal sa zviest, to je už búrenie proti uhorskému štátu a vlastizrada.

Na sneme všetci páni mameľuci veselo hlasovali za civilné manželstvo; ale v Tapolci liberálni korteši hlboko mlčali o nešťastných cirkevných nových zákonoch, alebo sľubovali, že náboženstvo ľudu nesmie byť urazené. Na sneme pýšno dvíhajú hlavy, čo plnokrvní liberáli a nepriatelia cirkve; pred ľudom ale, pri voľbách, na kolená padajú a ponížujú sa, lebo sú vraj „dobrí a pobožní katolíci.“

Takúto komédiu vystrájajú s ľudom daň krvomozolno platiacim. Ešte veru dožijeme sa,

že naši páni mameľuci prisahať sa nám budú, že sú oni tiež na ľudovú stranu. Však nám i na písme dali niektorí, že proti civilnému páreniu hlasovať budú; a potom sa nám vysmiali. No smeje sa nám celý svet nad tými krásnymi voľbami našimi.

To už v skutku nehanebnosť, ako sa v Tapolci podplácania vykonávalo. Noviny (Bud. Tagblatt) písaly 9. apríla: „Nielen jednotlivé hlasy sa kupujú, ale nadžupan Svasztics volá občanov obci k sebe, aby celé obce zakúpil. Rychtár z Nyirádu poslal 100 zl. nazpät, ktoré čo zavdavok slúžily ku zakúpeniu voličov obce. — Od rychtára v Mindszentkálle chceli voličov obce za 300 zl. odkúpiť; notár ale žiadal 500 zl. dali mu ich.“ Toto je ta neodolateľná moc a sila toho nášeho svobodomyseľníctva.

Vzdor týmto makavým a pochopiteľným dôvodom liberálna strana citlivú porážku utrpela. Daromné boly tie päťdesiatky, ktorých v Tapolci toľko ešte nikdy nezamienali na drobné, ako pri voľbe Koššútha. Vypráva sa, že vládna strana na 40,000 zl. strovila proti Koššúthovi; a všetko darmo. Tá neodolateľná svobodomyseľnosť ani pomocou týchto ohromných tisícov prebrdnúť nevládala.

Ba odkiaľ len berú tie mnohé tisíce k tým našim svobodomyseľným voľbám — či násilenstvám?
Ľudomil.



Spasiteľ a hriešník.

*Učí Ježiš v chráme
 veľký zástup ľudu,
 aby ho vymanil
 z pozemského bludu.*

*V tom Farizeovia
 privedú mu ženu
 pri telesnom hriešnom
 skutku pristiženú.*

*A rečú mu: „Majstre!
 táto tu zhrešila:
 pristihli ju práve,
 keď cudzoložila.*

*Nám prikázal Mojžiš,
 aby sme ju za to
 ukameňovali: —
 čo Ty povieš na to?“*

Ježiš, dobre vediac,
čím Farizej dýše,
sohne sa a niečo
prstom na zem píše.

A len keď i ďalej
sypú naň dotazy,
zdvihne sa a takto
zkrátka ich porazi.

„Kto z vás je bez hriechu
a poctive chodí,
ten nech saný prvý
kameň na ňu hodí!“

A zas ďalej píše;
oni porazení
vytratili sa von
z chrámu v okamžení.

A tá žena smutne
v prostred chrámu stojí,
ako každý hriešnik,
keď sa trestu bojí.

V tom pozdvihne Ježiš
svoju božskú hlavu,
nad ktorú niet v svete
krásnejšieho zjavu.

Pýta sa jej: „Kde sú
žalobníci tvoji?
či ta odsúdili?“ —
„Nie.“ — „Tak id' v pokoji!“

Lebo veď ani ja
nejdem Ťa odsúdiť;
ale viacej nehreš —
navždy prestaň blúdiť!“

Kriste Spasiteľu,
Ty najvyšší sudca,
ktorý stále hľadiš
i do nášho srdca!

Ráč zahanbiť i nás,
keď pred Tvojou svätou
tvárou žalujeme
svojich spolubratov.

Lež daj, aby aj nás —
zvlášť keď najviac treba —

stále sám Duch Svätý
predvádzal pred Teba.

A ráč, Kriste, aj mne,
keď v slabosti zblúdím,
riečť tie krásne slová:

„Ja Ťa neodsúdim!“

I. G. L.

Muchotrávka.

Oh felveliký ušjaku!
Valerko si Ty verný žiak; —
Obadva si myslíte,
že s' zaň mandát kúpíte.

Kobi, Lajoš, Zorobabel,
majú papule sťa diabel,
sypú hnusy už na kruhy,
ako neznajbohy druhí. —

Kobi, Lajoš, Zorobabel,
majú papule sťa diabel,
zničili by celý okres,
ako už aj ten svoj obrez.

Nebude to tak, jak bolo,
že za Tebou všetko žilo,
stari, mladi i stredni
boháč, žebrák i chudobný.

Nebude to tak, jak bolo,
že za Tebou všetko mrelo;
pokiaľ s' vieru nešliapal
ako liberálny zákal.

Keď s' nám poslal muchotrávku,
V podobe Tvojho ušjaku,
čo nedá pokoj nevinným,
vlastencom dobrým i verným.

Nechceme Ťa zabudni nás
Luhaj si nám už viacej raz;
Liberálnych jesto už dost
čo už zhryzú tú masťnú kost.

Podhorec.

Nesebecká vernosť.

(Dokončenie).

»Čo že sa stalo?«

»Nič sa nestalo, — zhola nič, — lež zajtra, zajtra, Vaša milosť —«

»Čo že je tedy zajtra?«

„Nuž, zajtra je svätej Felicie, — meniny pani generálky — som behal!“

„A prečo že?“ — „Prečo že? Vaša Milosť sa ešte pýtate a sam byste ešte bol zabudol?“ odpovedal Jozef trochu netrpezlivo. „Kto že vie tu zo známych, že pani generálka sa Feliciou menuje a že zajtra meniny má? Zaiste všetci ste na to ani nepomysleli a tak potom snáď by nikto neprišiel tej starej panej vinšovať. — A smie-li sa to stať, aby sa pani generálka žalovala na nevšímavosť ľudí?“

Na dedine, — v tento deň celý dvor bol preplnený a zemánstvo z ďaleka prišlo starej panej želať. Kto zná, ako by to bolo zajtra vypadlo, keď by som sa nebol rozpamätaval, a nebehal od rana. Už som všade bol a ohlašoval, že zajtra slávime svätej Felicie!“ A s blaženým citom uspokojenia pridal ten statočný sluha: „Ale uvidíte — zajtra všetko dobre vypadne — priede niekoľko želateľov, — oni mi to prisľúbili, — a včul — i k Vám som prišiel, aby ste zajtra na našu starú paniu nezabudol. Prosím Vás, — ona bude mať veľkú radosť!“

Hlboko dojatý stiskol som ruku Jozefovi; nepotreboval som mu nič sľubovať, on to vyčítal mi z tváre že zaiste nebudem chybáť. Prv než odišiel, prosil ma s hlbokou poklonou, aby som pani generálke o jeho „poľovačke“ ničeho nezradil, — lebo že ináč by jej radosť pokazená bola.

Na druhý deň obliekol som sviatočne a bezprostredne pred poludním prekročil som prah pani generálky. V predsieni pozdravil ma Jozef od radosti sa skvejúc. Na krku mal biely ručník jako sňah, na jeho kabáte blišťaly sa veľké kovové gombiky a na nohách mu nechýbaly kamašne. Sotva som vstúpil, Jozef na mňa žmurkal a s víťazným úsmechom upozornil ma na šrák. Tam už viselo niekoľko svrchníkov!

„To sa ti podarilo, Jozef!“ riekol som, po priateľsky ho potľapkávajúc po zohnutom chrbáte. Potom som vošiel do siene, kde som už dost hodný počet „pozorlivých gratulantov“ našiel. Po mne ešte ich viacej prišlo.

Pani generálka, pravdepodobne našim účastenstvom príjemno dojatá, jednému každému z nás sa poďakovala za túto pozornosť, nás uistujúc, že takéto dôkazy priateľstva jej starobu osladujú. Na všetky strany sa blažene usmievala a bola celkom uspokojená. Myslela si, že by jej smutno bolo bývalo, keď by dnes v samote a zabudnutosti so slzami v očiach na meniny predošlých rokov sa bola musela rozpamätovať, ktoré na venkove v kruhu početných priateľov prežila. „Ale na takýto spôsob,“ konečne rekla, človek ani necíti, že sa zostarievá, keď dobrí ľudia neprestávajú so svojimi srdečnými vinšami na mňa pamätovať.

Pravdaže sme všetci neprijali povďaky pani generálky s tým uistovaním, že sme nič iného, jako našu povinnosť vykonali. Ja však v okamžení rozchodu musel som na toho starého šedivého Jozefa pozreť, ktorý uctivo na prahu dverí stál. O dobrý Bože! pani generálka ďakovala všetkým — ale všetkým, — a na Jozefa zabudla, — na Jozefa, komu vlastne všetka vďaka prináležala. Lebo dôverne sme si my mohli vyznať, že bez Jozefovho pričinenia zaiste ani jeden sem nebol by prišiel, jednoducho preto, ponevác nikto nevedel, že dnes sú meniny tej starej panej.

Ale ten dobrosrdečný Jozef nebol žiarlivý, — ba oprotivne — spokojnosť jeho panej bola preňho tým najväčším zadosť učením. Preto vďačne stal na prahu dverí nepovšimnutý a od radosti sa skvel, keď zba-

dal, koľko nás prišlo a jako sa tá stará pani tomu tešila.

Na druhý deň navštívil som v obyčajnú hodinu pani generálku. V predsieni sa stretnúc s Jozefom, pýtal som sa ho, že či včera bol-li spokojný?

„Mimoriadne, mimoriadne!“ odpovedal v seba povedomí a pritom mi šuškal: „Pomyslíte si len, keď všetci odišli, pani generálka mala takú radosť, že ma volajúc rekla: „Jozef daj štipku šnupavého tabáku!“

A Jozef jej dal. To mi sdělil tak srdečne dojímavým spôsobom, pri tom i docela pyšný, jako by sa vychvaľoval s nejakým vyznačením.

Áno, áno, to bol jedon dobrý sluha, ten starý Jozef! Ale i tá stará pani musela byť dobrá, lebo čo Jozef pre ňu činil, to nebolo za mzdu, nie zo zisku; tu zaiste boly hlbšie pohnútky; opravdivá povďačnosť a zriedkavá nesebecká vernosť!

CHÝRNIK

Pozvanie ku predplateniu.

Všetko poukazuje, že náš časopis spôsobil všeobecnú radosť a spokojnosť na všetky strany. Vďačne ho prijaly všetky vrstvy spoločenské, aspoň o tom svedčí, vzdor krátkeho trvania nášeho časopisu hojný počet našich priateľov a nepočtené pochvalné listy, ktoré boly našej redakcii zaslané.

Uznanie to je naša najväčšia odmena!

*O nesfalšovanú mravnosť pečlivé obecnstvo naše, imposantne sa vyslovilo o potrebe jestvovania nášho časopisu; so všetkých strán kynie nám povzbudzovanie a pozdrav, zo všetkých strán hrmí: **Nech žije Ľudová strana!!***

O duševnení, vysokoučení mužovia neprestajne sľubujú nám svoje vynikajúce a neohrozené duševné spolupracovanie, sľubujú nám veľkodušnú podporu, a už v tomto samom vidíme istú záruku toho, že najťažšiu úlohu našu dobre vykonáme t. j. že časopis náš, čo do obsahu, bohatým urobíme.

*Vysoko povznesieme náš prápor a heslo na ňom je: **Nech žije ľudová stránka!***

Vysoko a pyšne ho povznesieme s tým svätým presvedčením, že sa okolo neho všetci triezve a šlachetne smýšľajúci spoluobčania s radosťou hŕfnu shromaždia.

Maďarsky môže sa učiť každý bez toho, aby sa bal o svoju materinskú reč, veď už aj rozmnožovanie časopisov slovenských je zárukou bezpečnej existencie.

Tak tedy smeľe môžeme všemožnú podporu si vyžiadať a ctentých priateľov našich zásad poprosiť, aby časopis náš v čim najväčšej miere rozširovať si nestožovali vo všetkých kruhoch.

Chceme docieľiť, aby tento časopis viac ráz do týždňa vychodil. Tejto úlohe však len vtedy môžeme zodpovedať, keď sa všeobecne rozšíri náš časopis. Ľavnú predplatnú cenu ani potom nezdvihneme.

Predplatná cena „Kreštana“ je:

Na celý rok . . . 2 zl. — kr.

na pol roka . . . 1 zl. — kr.

na štvrt roka . . . 60 kr.

Jednotlivé číslo 4 kr.

VYDAVATELSTVO.

— **Chýry z kráľovského dvoru.** Vo Viedni v dvornom farskom kostole 15-ho apríla predpoludním mali svätú omšu rytieri zlatého rúna, na ktorej kráľ, kráľovské kniežatá, dvorní hodnostári a generalsky sbor boli prítomní. Večer v burgu bol rodinný obed u kráľa. — Z príležitosti, že Gizella knažná prišla na Korfu u kráľovnej Alžbety bol obed, na ktorý i barón Košjek a jeho manželka boli pozvaní. — Juraj saské knieža 16-ho apríla pred poludním cestoval do Viedne na krst novonarodeného syna Otta kráľovského kniežata.

— **Veľká noc španielskej kráľovnej.** Z Madridu sa píše, že regentka kráľovná na Veľký Piatok päťnástim na smrť odsúdeným zločincom milosť popriala.

— **Dom katolíckeho kruhu.** Budapeštiansky katolícky kruh na stavbu spolkovvej budovy 3000 účastin po 50 zlatých vypúšťa, na podpis ktorých katolíckych občanov po celej krajine v osobitnom vyzvaní oslovuje. Na čele staviaceho výboru stojí gróf Fridrik Wenckheim.

— **Opatrujte svetlo oheň.** V Závodi (pri Žiline) veľký požiar zúril o 1. hodine v noci v nedefu veľkonočnú. Asi 26 chalúp chudobného ľudu ľahlo popolom. Škoda cení sa na 15,000 zl.; poistené bolo len asi 2000 zl. V požiari zahynula i jedna starena, ktorú dvakrát vyniesli z horiacej už chyže; vrátila sa, aby si nažobraných pár krajciarov oretovala. Našli ju spalenú pod ohniskom.

— **Matrikári väčší plat už žiadajú.** Ešte ani nezačali úradovať štátni matrikári už väčší plat žiadajú. Z Biharska deputácia išla ku ministerstvu, aby matrikárom väčší plat bol udelený, ako im to stolice prisúdila.

— **Ortel na smrť.** Minulej jaseňi sa stalo, že Štefan Naď mágočsky sluzený zavraždil Františa Mučiho sedliaka. Vo vyšetrovaní prišlo na javo, že toho vrahu najala dvaciatdva ročná žena tej obety, Julia Laky. Naď zločincami 13-ho apríla vydržovala súd segedinska súdna stolica, ktorá Štefana Naď na šibenicu, Juliu Laky ale na 15 rokov do žalára odsúdila. Ženská sa uspokojila so súdom, Štefan Naď však apelloval.

— **Zver v človeku.** Hrozná vražda a samovražda pobúrila — ako odtiaľ píše — obyvateľstvo mesta Ceglédu. Štefan Vajkó ustavične žil vo zvade so svojou

ženou, častokrát ju nabil, odohnal z domu a na ten najsurejší spôsob urážal celú svoju rodinu. V poslednom čase nijako sa nemôhol uspokojiť s tou myšlienkou, že jeho manželka je v požehnanom stave a viackrát ukrutnými mukami vyzvedal sa ženy o jednom hriešnom pomere, o ktorom v dávnejšom čase mal podozrenie. Konečne 12-ho apríla medzi zvadou chytil na ostro potočený vinohradný nôž a preklal svoju ženu. Keď videl, že jeho obeta sa už nehne, utiekol do komory a obesil sa. Troje deti — ktoré prv tiež chcel zavraždiť — bežaly na susedný majer, aby matke pomoci prinesli, ale pokým susedia tá prišli, mrtvého našli i Vajku i jeho ženu.

— **Zbojnícky nápad v Belgráde.** Z Belgrádu sa telegrafuje, že tam 13-ho apríla v noci napadli jedného starého meniča peňazi, menom Russa. Russo má územný dom v Torčoli, v španielskej to židovskej štvrti, a stenu tohoto domu zo dvora mu podkopali, do vykopanej diery nasypali mnoho pušného prachu a podpálili. Ten o samote bývajúci stavec nalakaný bežal do izby, kde sa výbuch stal a keď dym sa rozšíril videl, že náradie z väčšej stránky, ako i Wertheimerova železná do múru zapravená kasňa sa prevalily. Na výbuch pribegli i susedia a nemotorných zbojníkov alebo mstiteľov odstrašili, ktorých včul policia veľmi vyhľadáva.

— **Katolícky kruh v Zente.** Ešte je len jeden rok že utvorili katolícky kruh v Zente a dnes sa už môže počítovať medzi najsilnejšie katolíckce kruhy toto kasinó. Katolícké mešťanstvo mesta Zenty tak sa zaujalo za tento kruh, že sa počet jeho členov už na 745 rozmnožil, medzi ktorými je 45 zakladateľov. V knižovni kruhu je už 484 knih. Dosavádný príjem, ktorý predbežne len z údových poplatkov pozostával, obnáša 1038 zlatých a 53 kr., vydavky ale 818 zlatých a 17 krajciarov obsahovali.

— **Zachytený od vlaku.** Andrej Bendik obyvateľ Spišsko-Teplický dňa 4. apríla idúc o čas ráno drevo zväzať na hory Lubické pri stanici Sobotskej, keď drevá neboly založené dva vozy šťastlive prešly, tretí ale, na ktorom sedel Andrej Bendik bol od vlaku rýchle zachytený a hrozne poranený hnedky vypustil ducha. Dňa 7-ho apríla bol pri mnohom zástupu ľudu pohrebený. Od náhlejšieho a nenazdávanej smrti vyslobod nás Pane! Zomrelého oplakáva mladá vdova a dve malé syroty, traja bratia a čestná rodina. Počujeme, že správa košickej-oderbergskej železnice, mieni vdove a sirotám 10,000 zl. náhradu učiniť, ponač zomrelý zo zavinenej neopatrnosti prišiel o život, čo keď sa uskutocni bolo by dôkazom citu spravodlivosti a veľkodušnosti železničnej spravy.

— **Bieda v mošonskej stolici.** V 11 obcäch ináč zámožnej mošonskej stolice, v tej čiastke, ktorá sa rozprestiera medzi malým a veľkým Dunajom, v tak zvanej szigetközé následkom 2—3-ročnej zlej úrody, suchoty a povodní vypukol hlad. K ulaveniu biedy minister vnútorných záležitostí telegrafične vykázal 1000 zlatých do rúk nadžupana; Fridrik kr. knieža ale 100 metrových centov múky daroval z maďarovského parného mlyna a okrem toho pre núdznych o jeden zlatý dá lacnejšie jeden metrový cent múky než je riadna cena na tržišti. Mladší gróf Vilém Pálffy-Daun nadžupan pochodil všetky obce tej medzi sihoti. Zkúsenosti má dosť smutné. Zpomedzi 6700 obyvateľov tých 11 obcí 1640 zapásajú sa s hladom. Títo všetci, ešte aspoň za 4—5 týždňov sú utisknutí na pomoc až do toho času keď sa kukurica bude okopávať, okrem toho ešte aspoň 340 dušiam — starým a ktorí už pracovať nevláduzú musí sa dať pomoc až do žatvy.

Súsedné obce všade išly s dobrým príkladom popredku, čo sa milosrdenstva týka, ale včul i tieto sa už vysilily. Nadžupan pomoc všade v prírode: v múke, zemiakoch, v masi a iných potravných článkoch vysluhuje do rúk ženám núdzných rodín. Polohu núdzných to ešte zväčuje, že práce nedostávajú. Obyčajné jarné práce však pre dlhú zimu a pre povodne ešte sa v týchto obcäch ani nezapočaly.

— **Veľké nešťastie pri stavbe.** Z Nižnij-Novgorodu píšu, že štvrté poschodie jedného hostinca, ktorý sa na výstavu budúceho roku staval, sa zrútilo a so sebou strhlo veľkú väžu a dve krídla budovy. Triat robotníkov pochovala pod seba tá budova; a z tých posávaď vyťahli šiestnať mrtvých. Staviteľ — menom *Ivanov* — ktorému i vloni sa jedno divadlo zrútilo, keď očul o tom nešťastí, zastrelil sa.

— **Obrátenie sa jednej obce.** Z Veľkého Váradina píšu následovne: 165 kalvínskych rodín chce sa obrátiť na rím. katolícku vieru. Povadili sa so svojim kňazom, s Jánom Bódoghom pre učiteľský ptať, a taká nenávisť povstala medzi nimi že kňaza nechceli trpeť a prosili, aby ho preložili. I deputácia chodila u superintendenta Árona Kišš v Debrecíne, ale zaslúbené vyšetrovanie sa nedostavilo. 5-ho apríla pod voďcovstvom Jána Ošvátha kalvínskeho učiteľa prišlo vyslanstvo zo štyroch údov do Veľkého Varadína a biskupskom dvore oznámili, že 165 rodín chce sa obrátiť na rím. kat. vieru.

— **Hostina na zelený štvrtok.** Nitrianski svobodomyselní »dobrí katolíci« veľkú hostinu si nastrojili na zelený štvrtok večer. L'ud kresťanský vtedy ku križom putoval v pokore ku ukrižovanému Spasiteľovi, a »dobrí katolíci« vládnjej strany v Nitre putovali ku plným mäsitým hrncom a plným flašiam. Nezavidte im; oni sa tiež **bohovi svojmu** plným hrncom a flašiam, chceli pokloniť.

— **Viac starajú sa o lichvu ako o ľudí.** V Púchove (trenč. st.) uprázdnilo sa miesto okresného lekára, a v Bánovcäch (trenč. st.) znovu zariadený je úrad okresného *zvero-lekára*. Dľa ohlásenia podžupanského, lekár *pre ľudí*, má dostať 500 zl. ročite; lekár *ale pre lichvu*, dostane 740 zl. ročitého platu. V Trenčiansku teda vzácnejšia je lichva ako ľudia.

— **Reservistov nechcú pustiť ku voľbe.** V Nitre mnohých vojakov rezervistov práve na 24. apríla povolali ku vojanským cvičeniam, keď vydržiavaná bude nová voľba vyslanca. Jeden tiež ku vojsku povolaný pán na ponos zašiel do Viedne, a tu mu povedané bolo, že až začiatkom *mája* budú cvičenia. Takýnto spôsobom prekážať chcjú rezervistov na voľbu ísť a na ľudovú stranu hlasovať. Pekná to svoboda.

— **Upovedomenie.** *L'udová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednú pisáreň* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecenstvo sa vyzýva, aby túto *pisáreň* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novin, ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokolvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho patričného telesa, i vlastnej ích ctenej osoby. Odkiaľokolvek a čokoľvek by neкто písal, *nikdy* nech

nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Na zaopatrenie si cirkevných náradí, kostolných zástav a praporov atď. odporúčame ústav **Jozefa Gavora** v Budapešti, Vacovská-ulica číslo 17.

DOPISY.

Hornie-Trenčansko.

•A neuvoď nás v pokúšenie.
Otče náš — a 6 prosieb.

Kristus Pán, zakladateľ viery kresťanskej svojim vševědúcim okom videl, ako na človeka pre hriech prvých rodičov našich viac k zlému ako k dobrému náchylného, jeho nepriateľ doliehať bude, preto v tej krásnej modlitbe, ktorú ústa každého verného a Bohu oddaného kresťana cez deň viac rázy odvrávajú, totižto v modlitbe Pána, alebo v Otčenáši naučil sa nás modliť a síce v šiestej prosbe takto: „a neuvoď nás v pokúšenie.“

Pokúšenie pochádza, ako vieme, od nášho vlastného tela, keď nás ono rozdráženými smyslami k využitiu rozličných rozkoší povzbudzuje a pri tom nás otupuje a neschopnými činí zaopatrit ty vedomosti, skrz ktoré máme dôkladnejšie cieľ svoj určenie svoje poznať, alebo nás ích aj celkom pozbavuje.

Dálej pokúšenie pochádza od sveta a diabla, na koľko zlých ľudí príkladmi, alebo vnuknutím ducha pekelného k zlému svádzaní bývame. — Keď si toto tak dôrazne a v každom čase na nás doliehajúce pokúšenie menovite v tomto svätom pöste za predmet rozjímania vezmeme, či sa nemá vzbudiť v srdcäch našich vrúcna túžba modlitbou Pána čím častejšie a horlivejšie k Otcu nebeskému sa obrasať, aby nedovolil pokušiteľovi do osydíel jeho nás sviesť.

Takýto pokušiteľ sa najnovšie ukázal v trenčianskej stolici v dopise stoličného podžupana, ako predsedu výboru sriadujúceho sa slobodomyselného spolku trenčanských lžipatriotov, podporovaných synmi Israela, na ktorom bol aj jakýsi Hajdinom danvm ako notár podpísaný. V stoličnej správe v kalibre jakých koľvek záležitosti predchádza tento vypasenec. Na koho že znel ten dopis, a čo bolo jeho obsahom? Znel na notárov, ako medzítka stoličnej správy a na dedinských krčmárov. K týmto sa obracajú menom výboru s tou prosbou, žeby vstúpili do tohto spolku, ktorým ešte chcú podopreť vaľajúce sa stavisko terajšieho vladárstva. Odvolávajú sa na slobodu, ktorou chcú obštasťniť každého a v každom ohľade, to je ale taká sloboda, ktorá zabezpečuje pre nich právo a panstvo a pre teba biedný lude povinnosti, ktoré ty, či vládzeš alebo nie, bez reptania plniť musíš; alebo je to sloboda taká, ktorou ťa chcú oblažiť, keď podporujú nepriateľov tvojej viery a s nimi spojení, o najdrahší poklad viery tvojej totižto sv. sviatosti ťa chcú doniesť.

Kristus Pán prišiel na tento svet, aby, čo bolo skazené napravil, a síce tým spôsobom ako sá to Jemu ľúbilo. Aby každý mohol byť spasený, založil Cirkev sv. alebo ustanovil spoločnosť všetkých na zemi žijúcich kresťanov, ktorí tú istú vieru vyznávajú, tv isté sviatosti užívajú a pod jednou viditedelnou hlavou,

rimským pápežom sjednotení sú. On je v Cirkve pôvodcom sv. Sviatosti, ktorých ustanovil sedem, ani viac, ani menej, lebo týchto sedem sviatosti za dostatočné považoval k tomu, aby človek skrz ne jako upotrebené prostriedky k blahu večnému sa dostať mohol. Ako môže teda len myšlienka v hlave kresťana povstať, aby sa v tomto ohľade zmena stala? Len tak, keď sa za múdrejšieho považuje, ako bol sám Kristus Pán; čo je tvrdenie ovšem najpošetilejšie.

Jestli ale tú zmenu žiadajú nekresťania, jakože zodpovedajú svojému menu, ktorým sa radi nazývajú totiž slobodomyselní, lepšie by im svedčalo slobodní utlačitelia.

Neni avšak na tom dost, že prípisom spomenutým vyzývajú notárov a krčmárov o rozširovanie slobodnomyselnosti odvolávajú sa na jejích vyskúsené vlastenectvo, na jejích podporovanie slobody a pokroku n. p. keď istý notár v Žilinskom okrese od utrúpených, biednych, leďva živoriacích poplatníkov (sa mi zdá Rajčan a má brata farára) po 2—3 zlatky násilne na Koššúthov pomník vyberá, to je jejích sloboda, alebo keď krčmár kúpi za pár groší prachu a narobí z toho otrovy, ktorú po 50 kr. liter, ako dobré víno predáva to je u nich pokrokom (bár by ten užitek len tí slobodomyselní museli upotrebiť.) Okrem toho s prípisom tým byly poslané aj podpisné hácky, do ktorých majú sbierať spomenutí agenti, notári a krčmári podpisi ubohých ľudí biednych, mozoliacích sedliakov, ktorým sa ani nesníva o tom čo títo slobodní tlačitelia za lubom majú, a niektorí snáď, čo nedaj Bože! v svojej prostote a zatupenosti posmelení kvaterkou páleného aj urobia. Krásnu slobody milovnosť dokázali jejích kamaráti pri nitrianskej voľbe, ako to v Kresťanovi opísané bolo.

Cieľom týchto riadkov je teda upozorniť fa milý ľud slovenský na tyto okoličnosti k svojemu prospechu. Všimnite si všetci dobrí kresťania výstražné slová a nedajte sa od nikoho sviesť do tábora utlačovateľov slobodomyselných a nech by vás nie notár a krčmár ale sám hl. slúžny vyvolával na podpisi, odmietnite mu to, že ste vy kresťania, a ako takí nemôžete vstúpiť do spolku toho, ktorý chce kaziť to, čo nám Kristus Pán ako nápravu života časného a potrebu pre večný doniesol, totiž sv. Sviatosti. Držte sa vo všetkom pravidiel viery vašej, to vám žiadon za zlé mať nemôže, a jestli by sa kto opovážil, toho by ste aj do očí oplanom nazvať mohli. L'udová strana tá by sa v opravdivom smysle slova slobodomyselnou nazívať mohla, lebo tá nikomu nič nebere, ba za cieľ má to, že čo je čie, nech je jeho. Našich je 7 sv. sviatosti, nedáme si ích od nikoho tupiť a zastavateľom našim, jakým je aj ľudová strana s nadšenosťou srdca i reraž i pri budúcich voľbách vyvoláme na slávu.

Nech žije ľudová strana! Kláštoriský.

Pudmerice, (prešp. st.) v apríli 1895.

Vysoko ctený Pán Redaktor!

Konečne po dlhotrvajúcej, krutej zime zavítalo k nám oživujúce jaro. Sňah a ľadová kôra stopily sa s povrchu zeme a slniečko príjemnou tvárou svojou vylákalo zo zeme prvé bylinky. Švitorivý spev škrovančkov rozlieha sa po poli, osladzujúc roľníkovi tvrdú prácu oračky: všetko sa teší a raduje v nádeji pre budúce lepšie časy.

No nám Pudmeričanom zdvojnásobnily sa toho roku radosti jara; tešíme sa v nádeji na lepšie časy

duševného života, bo túžebne čakany katol. Spolok sme si práve tyto dni utvorili. Prešla už pošmúrna zima netečnosti, rozplynula sa ľadová kôra studenosti, — povstali sme k novému životu!

Slnko, ktoré vzbudilo nás, vyšlo tam zo srdca krajiny, z Budapešti, rozptyľujúc blahodarné paprsky svoje po pôde dedičnej záhrady sv. Štefana, — osvietilo i opustené, krovinami a burinou nedbalosti zarastené brehy a údolia Karpátov. Na čele svojom nosí Duchom Sv. vnuknuté meno *Kresťan*. Česť Vám, Vy mužovia ctihodní! Vy hrdinskí bojovníci perom za práva sv. Cirkve a za dobro opusteného ľudu. Vy ako kaže Izaiáš — *pozdvihujete hlas svoj, ako zvučná trúba kričiac a volajúc zvestujete slová spasy celej zemi i ďalekým ostrovom*. A jeden z týchto »ďalekých ostrovov,« ktorý počul hlas Váš, je i naša skromná dedina, ležiaca pod Malými Karpátami v susedstve povestného Červeného Kameňa. My počuli sme teda hlas Váš a stávame zo sna; tľupíme sa pod zástavu Vami vztyčenú. A bárs i za Vaše šľachetné činy ste osočovaní a prenasledovaní, nech Vás potešuje zdarný výsledok namáhania Vášho: srdca tisícov nízkych i vysokých, oddané sú Vám, — vrúcnou modlitbou prosia pre Vás posilu a vytrvalosť s hora.

Za utvorenie katol. spolku u nás veľikú zásluhu majú naši vb. duchovní otcovia; vdp. farár Jozef Jankovič a dp. kaplán Géza Szúcsy. Horlivý náš pán farár je ešte len 2 roky u nás a už horlivosťou svojou vykonal veci, aké by iný snáď za dlhé roky nebol v stave vykonal. Vyčistím starý kvas! myslel si on, keď ako nový riaditeľ chrámu nastúpil úrad svoj. A preto už potrebné kostolné rúcha zaopatril už zasporúchaný organ do dobrého stavu priviesť dal; kapľňku Bl. p. Marie, túto radosť pudmeričanov obnoviť okrášľiť nechal, čo všetko s ohromnými výlohami spojené bolo. S týmto svojím horlivým jednaním pritiahnul si srdcia farníkov svojích a dľa príslovia — slová pohnú, príklady tiahnu — i obetovavosť vzbudil u nich, tak že zobetovavosti farníkov okrášľuje dnes chrám náš prekrásna „križová cesta« a utešená socha p. Marie Lurdskej. Či sú to nie nasledovania hodné skutky horlivosti? A či to neni veľké šťastie pre obec, keď v týchto dňoch súženia stojí jej na čele takový duchovný otec? Preto je i oddaný ľud náš z cefa svojmu duchovnému pastierovi, a tak vrelá túžba utvorí katolícky spolok došla žiadaného splnenia. Na oslovenie jeho shrčila sa stárež i mládež do škôlskej miestnosti a na prednesené vrelé slová kňaza svôjho dalo sa do spolku 60 občanov zapísať. A keď potom stanovy spolku vypracované a vysokému ministerstvu k potvrdeniu zaslané byly, shromáždili sme sa k voľbe úradníkov a výboru spolku, pri ktorej príležitosti dali sa ešte mnohí zapísať, a počet údov zriastol na 94. Za úradníkov zvolení sú jednohlasne: vbp. farár Jozef Jankovics, za predsedu, p. Štefan Adamec, statkár za podpredsedu, p. Imrich Toller, hl. učiteľ za notára, Ján Kubu za pokladníka, a Jozef Matula za správcu spolkovej miestnosti. Do výboru zvolilo sa 10 riadných a 2 náhradní údovia. — Tak hľa utvorila sa v obci našej družina k zamedzeniu návalu protináboženského, k udržaniu a oživeniu ducha kresťanského, plápolajúc láskou a oddanosťou ku sv. matke Cirkvi a milovanej vlasti uhorskej, majúc na čele svojho duchovného pastiera.

Pohladiť teda Otče! na toto shromáždžené stádo ovečiek Tvojích! Láskou detinskou vineme sa ku Tebe. Jedno srdce chceme byť. Poslúchať ochotne hlasu Tvôjho sľubujeme. Maj nás teda i Ty v otcov-

skej svojej pečlivosti a veď nás, ako starostlivý vodca náš. A keď by sme snáď niekedy zo slabosti a krehkosti klesali, pomôž vstať a budeš zapotreby i karhaj nás! aby sme nezblúdili s nastúpenej dráhy, ale svornosťou svojou pritiahli ešte i ostatných k tomu súcich bratrov svojich.

Spolu vyslovujeme tu srdečné poýakovanie osvieteným p. p. Grófom: Moricovi a ml. Jánovi Pálffy, jakžto tunajším veľkostatkárom a patrónom fary pudmerickej, ktorí 35 zl. čo prvú podporu pre potreby Spolkové darovať ráčil. Nech príjmu naše uprimné vdaky *Pán Boh zaplat!*

Tolko o utvorení nášho spolku. Ako sa povede v budúcnosti našej družine, s privolením Vct. Redakcie časom svojim sdeliť nezameškám.

Imrich Toller, notár Spolku.

Vojna medzi Chinou a Japonom.

V Šanghaie 8-ho apríla 1895.

China súc v mnohých bitkách od Japonska premožená konečne odhodlala sa, že pokoj uzavre s Japonskom pod jakýmikoľvek ťažkými podmienkami. K tomu, cielu dala plnomocenstvo podkráľovi Li-Hung-Čang-ovi, aby išiel do Japonska vyjednávať o pokoj. Sotva že Li-Hung-Čang prišiel do japonského mesta Simonoseki jedon fanatický japončan strelil mu do tvári. Ten zločinec patrí medzi tak zvaných šošnikov, ktorí pred stáli v službe zemänov; ponač ale včulajší japonský mikado (cisár) vyzdvihol takéto výhody jednotlivých tried, jedným slovom i zemänom pobral predošlé práva, preto včulajší šošnikovia dajú sa komukoľvek za peniaze prenajať a sú potom na jeho rozkaz hotoví zbijať i vraždiť.

Rana Li-Hung-Čangovi už sa zahojila. započal sa už jednať o pokoj. Japonsko požaduje od Chiny:

Okrem vojenskej vynáhrady v peniazoch a okrem neodvislosti Koree, aby mu China prepustila ostrov Formasu a polostrov Liav-tong v Mandžúrsku. Cudzozemcom aby dali právo v Čínsku fabriky stavať a v nich aj dorábať tovary. Yang-če-kiang aby loďám všetkých národov bol otvorený až po Čung-king-fu. Ďalej následovné cesty po vode musí slobodnými urobiť: Sien-Kiang rieku cez jazero Tong-ting až po breh Ouh, Vu-zung a Šanghai rieky a priekopu Šang-hai. Kína je povinná starať sa o to, aby po týchto riekach mohly chodiť lode. Ďalej požaduje Japonsko od Chiny aby mu v Pe-či-liskom zálíve prepustila tak zvané rybárske ostrovy. Včul 40 japonských lodí stojí pri rybárskych ostrovoch. Podľa chýru, jestli by sa pokoj neuzavrel, chystajú sa tieto lode proti Kantonu, kde chinčania ponorujú torpedá pripravujú sa k obrane.

HOSPODÁRSTVO

(Pokračovanie.)

Ku pripomenutiu vyššie uvedenému — že naši Horňotrenčania sievajú záhorsku ráž, tu i tu žito, cieľom tým, aby mali z čistého zbožia podarenú úrodu — pripojiť slušno, čo nasleduje.

Vedochtivosť, túžba za novotami a žiadosť využítkovať výzkumy a výdobitky mužov umných a dobroprajných, je chvályhodnou stránkou pokroku milovních ľudí. Že naše slovenské roľníctvo len poskrovno používa nové nárady; že zriedka kupuje nové semená, nové zbožie, nové sadivá; že sa na noviny nepredpláca, že hospodárske spisy, knihy nekupuje: príčiuou toho je meravé — ničím neodôvodnené — pridržanie sa zastaralých obyčají, s ktorými nechce sa nijako rozlúčiť. „Môj otec nečítal noviny, nebažil za novotami a dobre gazdoval,“ takto ľajdáci odpovedajú svojim dobroprajníkom, čo ich ponúkajú ku čítaniu, čo im užitočné novoty zadovažovať si odporúčajú. Ukazujú takito starosvetskí Janovia na toho lebo onoho, čo číta noviny, čo uvádza na hospodárstve svojom novoty, a pravja: čože má z toho? Uvediem príklad a doklad na toto. Jedon z pánov žilinských kaplán bol svedkom nasledujúceho výjavu: Okolo fary mojej viezol sa jedon žid; tento oslovil paholka svojho: Pozriže, ako má obrobenú roľu farár byčičicky, (roľa je pod cestou;) paholok ľajdák odvrknul mu: Ach, čo po ňom! Papre, papre a má — ho...! — Takto blúznia, tárajú ľajdáci, korheliská, aby zakrývali, vyhovárali ničomnosť svoju a ľahostajnosť oproti dobrej veci.

Nábožný kresťan neuspokojuje sa s tým, čo za mladý sa bol naučil vo škole, ale chodí pilne slyšať slovo božie každonedeľne a vo sviatok do kostola, aby sa stal dobrým, čnostným a nakoľko možno dokonalým človekom. Podobne činí i rozšafný roľník; neuspokojuje sa tým, čomu sa za mladý pri hospodárstve naučil, ale túži s dokonaliť sa v obore svojom; takto činí i vyučenec, tovariš remeseľnícky; ide rozšíriť si do širého sveta zručnosť a obratnosť v svojom remese. Oba i remeseľník i roľník chcejúci na úrovni pokroku stáť, pilne čítajú knihy, spisy, noviny odboru svojho.

Pred štyricaf roky orávalo sa v Trenčansku drevenými pluhmi, dnes sú také nie viac v úžitku, iba v rozpomienke. Či tie železné pluhmi neboly novotou? Doviezol ich ku nám blahej pamäti Prušiak Perua. Inú tiež novotu zaviedol; on hlúpemu trojpoľovému hospodárstvu krky vykrútil; zaviedol na miesto neho šesťročné hospodárstvo s jedným, no náležitým vyhnojením; postup jeho bol: čistý úhor, repica, ozimina, ďatelina, zemiaky, jačmeň, ovos? Novota ním uvedená prinášala prehojné dôchodky tým, ktorý ju nasledovali. Blahej pamäti otecko môj — Pán Boh ho osláv! — pred šesťdesiat roky zavádzal v Rajci novoty; tam tiež bolo v behu trojpoľové hospodárenie. Otecko môj povozil úhorné pole a sadil zemiaky; neskôr zaviedol ďatelinu, o ktorej chýru slychu neboly predtým; príklad jeho pomaly nasledovali ostatní mestčania; daly sa silno do pestovania zemiakov, ďatelín, hrachov; a novoty tieto pomôhly mnohým na nohy. Predtým chotár rajecký nestačil vyživíť Rajčanov; cena rolí bola veľmi chatrná; no po uvedení novôt, neboly viac treba do-

vážal zo Záhoria, z Povážskeho Nového Mesta zbožie, strovu; na opak, Rajčania moji vyvážali tu zemiaky, tu ťatelinu, tu hrachy von z mesta svojho; cena pozemkov vyšínula sa na päťnásobnú výšku. — Keď som synom otca novotára, nuž ulepilo sa čosi z neho i na mňa. Už jako kaplán dával som si donášať z cudzozemska nie len novotné kvetiny, a to za veľký groš, tak ku príkladu, platil som za maľučký korienček Begonie novotnej devať starých dvaciafníkov (v tých časoch nechceli Nemci prijímať rak. banknoty,) platil som za slabý korienok klinca novotného tri zlaté; hovorím: dával som si donášať nie tak pre seba, lež pre iných, pre rodičov zvlášte, i novotné zemiaky a iné semená novotné. Cirkassienské zemiaky mnou zadovážené pre blahej pamäti chýrneho prostonárodného básnika, farára košeckého Josefa Emmanuela, ktorý ich ponazval zajmuskami, prinášaly mu z blízkej Illavy za roky a roky pekné groše. Novota tá veľmi dobre sa vyplatila človeku rozvažitému.

I mne Cirkafsienky dobre posťúžily ako mladému gazdovi; z role jednomeričnej vytržil som v jeden rok 60 pišem šesťdesiat zlatých. Boly to zemiaky včasné, sypké i dobré. Keď pred 25 roky včul všeobecne známe ružiaky za veľkú cenu som bol dal doniesť, a ich rozmnožil tak, že viac centov som ich bol vysadil; požiadal som farníkov, aby ich šli kopať z podielu; ovšem pravda je, že za dennú kopačku sľúbil som im len merku (16-tú čiastku prešp. merice) čo mojím rozsudkom viac činilo než dvojnásobná mzda vtedy platená; — neišli ich kopať; vysmiali ma, praviace: Zemiak ako zemiak; zaznávali ich veľikú dôležitosť, jakú majú dosaváď ružiaky, čo zemiaky najrannejšie; rozšírenosť jejích všeobecná, je neodtajiteľným dôkazom veľikej ich významnosti. Dosaváď žiadnym iným rodzajom, vzhľadom na rannosť, nie sú prevýšené. Hľa, jakým dobrodením stala sa novota do života uvedená! Farníci moji, keď sa stali účastnými tejto novoty (za posmech jejích odvdáčil som sa im tak, že podaroval som každému za slamenicu tých ružiakov :) neprestávajú ma spomínať, že som im bol dobroprajným. — Kto počul predtým spomínať *Bôlhoj a Uzdravicu*? I tieto rastliny sú novotami. Slavný náš Ivan Liub neprevýšený ľudostar (o ľud roľnícky sa starajúci) zaviedol tieto novoty, a ratoval nimi v dlžoby upadnutú obec Kraskovo; novoty tieto stávajú sa už aj inde, menovito tam, kde ťatelina červená a kde lucerna nechcejú rásť opravdivým božím požehnaním!

(Dokončenie nasleduje).

VYOBRAZENIE

Mladší gróf Ján Zichy nitrianský kandidát, úfame, že o niekoľko dní bude vyslancom ten, ktorého náš obraz predstavuje. Je on jedným najznačnejším údom mladšieho katolíckeho sveta medzi veľmožmi, od ktoréhožto mužskej údatnosti mnoho očakáva katolíctvo.

Včulajšia mládež obyčajne so svojou neverou sa chvastá a náboženstvo, pokladá za omyl. Celú dušu mladšieho grófa Jána Zichyho naplňujú náboženské city. Uňho je to nie len zovnútorou okrasou, lež pevným presvedčením jeho mladistvého srdca.

Grófovia Zichyovi vždy sa leskli svojou nábožnosťou. Vždy zaujíma miesto medzi tými najnábožnejšími rodinami a tento drahý poklad duše je i podnes v srdci každého grófa Zichyho: Ani čas, ani zlé príklady, ani móda nemôhly ho zničť.

I mladší gr. Ján Zichy čisto, bez všetkej urážky zachováva tento veľký poklad. Jako verný syn svojej cirkve, v zachovávaní cirkevných príkazov nikdy sam sebe nič nepovoľuje. Svoje katolícke povinnosti s povzbudzujúcou horlivosťou vykonáva. Svätú omšu, jestli že má príležitosť ani vo všední deň, v nedelu a vo sviatok nikdy nezanedbá. Neuspokojuje sa s tým, aby podľa rozkazu cirkve len raz v roku, okolo veľkej noci pristúpil ku sv. spovedi a prijímaniu. Častejšie sa občerstvuje sv. telom Kristovým. Pôsty prísno zachováva.

Jako poslušné dieťa božie, i svojich blížnych miluje. Biedneho, opusteného a chudobného vďačne podporuje. Chudobní vo Veľkom Lángu mnohí by vedeli vyprávať o jeho dobrom srdci, o jeho štedrosti, ponevác veľmi mnohej pomoci skrze neho účastnými sa stávajú. Jeho opravdivým živlom je dobročinnosť. Blažený je, jestli že môže slzy zotref z očí jedného bedáka, keď hlad hladujúcemu môže utíšiť. Snáď by sa ani uspokojil nemôhol, keď nekdy nejakého bedáka bez pomoci prepustil.

Popri srdci i jeho hlava je dobre vzdelená. Vo školách bol vždy zorníčkou. Živý rozum, rozsiahla pamäť, zdravý a rýchly rozsudok učinily ho prvým medzi spolu žiakmi. Všetky školy až do poslednej výborne dokonal svoje povolanie vždy vážne bral a z celej sily sa usiloval svojmu veľikému povolaniu čím lepšie zodpovedať. Jako úd vyššej snemovne i zákonnodarnú svoju povinnosť svedomite plní. Katolícke pohyby pozornosťou sprovádza a všemožne napomáha. Na krajinskom valnom katolíckom shromaždení minulého roku tu v Budapešti klasickú reč držal, ktorá pozornosť každého zaujala. Vzal účasť neskoršie i na stolnobelohradskom valnom shromaždení, kde tiež výbornou svojou rečou zachvátil obecenstvo. Vzal účasť behom januára v ustrojení ľudovej strany a bol údom výboru programu vyhotovujúceho.

Jedným slovom mladší gróf Ján Zichy ako veriaci a horlivý katolík vždy bol medzi tými, ktorí sa vedia oduševniť za cirkevné záležitosti a ktorí sú opravdivými bojovníkmi Krista Ježiša.

Bola by hanba, stydiť by sme sa museli, keď by sme i takéhoto nášho človeka nemôhli doprovať ku víťazstvu.

Pohládnite na našich spolu občanov iného náboženstva, ako si oni vážia svojich ľudí! Učme sa od nich si vážiť. Jako oni ani za všetky poklady sveta by to neurobili, aby nepodporovali svojich ľudí: tak ani my nerobme ani za celý svet, že by sme snáď boli proti mladšiemu grófovi Jánovi Zichymu.

Volajme ustavične, stále, bez prestania:

Nech žije mladší gróf Ján Zichy!

Rozmary a žárty.

Na každý pád.

Slečna: »Úfam, že ten môj obrázok bude pekný!«
Fotograf: »Ani sa sama na ňom nepoznáte!«

V krčme pri stole.

„Prečo že ste tak náhle obleadol?“

„Práve včul mi prišlo na um, že by som ja i turkom môhol ostať.“

„Jako to?“

„Nuž tak, že by ma na raz, keď by som prišiel domov, viacej žien môhlo priať.“

Múdry chlapček.

Malý Karol trápi ustavične otca aby mu kúpil bubon.

— Pravda, hovorí otec, aby mi celý deň hlava hučala od tvojho bubnovania?

— Nie, otec, len vtedy budem bubnovať, keď budeš spať! odpovedá synček.

Žena muž.

Žena: „To ti hovorím, že tomu zlostníkovi, tomu Minárovi, raz ja zuby ukážem.“

Muž: „Pošli mu ích po pošte!“

Cena šiat.

A.: Ej, kamarát, ale máš pekné, fajn šaty! Čo fa stály?

B.: To sa len pri súde dozviem.

Povedomý.

Inšpektor trestnice kára väzňa pre vzdorovitosť. Väzeň (doživotne odsúdený): „Eh mlčte, ja som kráľovský väzeň, mňa odtiaľto nevyženú, ale vás môžu odprášiť kedy chcú!“

Blažený sen.

— Otecko, čo znamená keď dievča zomre vo sne?

— To znamená, že sa vydá.

— A keď sa jej sníva že sa vydala?

— Vtedy zomre.

— Oh, ale by ja rada zomrel vo sne.

ODKAZY REDAKCIE.

Naše noviny „Kreštan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatriť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kreštana.“

Skalica. A. K. M. Z vášho listu sme nemôhli jasno porozumieť, či ten notár zhabal nekomu »Kreštana«, alebo nie; v tom páde, keď by »Kreštana« nekomu bol zadržal, odpíšte nám meno toho, komu zhabal, kedy a koľko kusov, potom budeme vedieť poriadky porobiť.

»Čiv-čiv« v budúcnom čísle upotrebíme.

Pudmerice. J. T. Váš prvý list sme nedostali.

N. T. Szered 1 zlatý sme obdržali a predplatiteľov je 18.

Felső-Zelle S. K. Koľko čísiel máme Vám včul posielat?

Galgócz P. J. Dovčul vyše 7 tisíc.

Keresztúr K. J. Prosíme mena tých, na ktorých máme zapísať tých poslaných sedem zlatých.

Skalica B. János. Prosíme to meno čo je na obalke.

Tahna 2 zlaté sme dostali a buben je už zaslaný.

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poščára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel určiť, treba to napísať do žalobnej

knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a neozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„**Kráľovná Sv. Ruženca.**“ Mesačné zošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80. kr. (160 halierov), Spisuje Štefan *Pironcsák* farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Znovu vydáva: Fr. Richard *Oswald* správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: **Ružencová knižočka.** Albána *Stolcza* **myšlienky o žoltári.** Cena jedného výtisku 15 kr.

Pod menom: „**Ježiš**“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan *Janovčík* farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„**Blahoslavený**“ P. *Diego* z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert *Stock*. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky. K dostániu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

„**Dom Svätý**“ čili „**Život Tobiášov.**“ Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol *Latasse* biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.75—7.15 zl. Raž 5.85—5.95 zl. Jačmeň: na krm 6.50—6.60 zl. do pálenic 5.80—6.30 zl. na várku 7.90—8.20. Oves: 6.85—7.50. Kukurica: 6.70—6.80. Proso: 5.50—5.60. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.00—11.50. Kohnopné semeno: 13.00—13.25.

3. Strova: Veľká biela fizufa 9.50—13.00: tmavá 7.00—7.50 okružlá: 9.50—10.50, drobná 10.50— tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 8—22. Hrach 8.50—12.50. Čistá 13.00—. 18— zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.60—2.80. Cibuľa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.30—4.60. Lesné a horné seno 3.60—4.00. Slama. Na postielanie: 1.30—1.50. Žup 1.50—1.80.

6. Siatie: Červená ďatelina 66—70. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 300 hospodárskych volov; 256 dojných kráv. Nasledovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 345—360 zl. Dojné kravy: za jeden

kus 60—155 zl. Trh na ovce: Dovozeno bolo 251 kusov oviec. Ceny: 10—14 zl. za páru, a 17—20 kr. za živý kilo. Svinský trh: za kilogramm 48—49. V salašoch 19.947 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 42—45. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 42.50—43., udená 43—50 zl.

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, I. OKRES, DÖBRENTÉY-U. Č. 18.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

O Z N A M.

Pre krčmárov a kupcov vína!

Posávad len židia boli predavačmi vína. Mnohokrát sa stáva, že človek nakúpi si vína za drahé peniaze, ale nie prirodzeného, lež takého, čo nie vo vinici, ale len v pivnici sa urodilo, tedy zo škodlivých látok zhotoveného. Pravdaže takéto víno ani nemôže byť dobré, a spolu je škodlivé zdraviu, ukracuje život človeka, lebo príčinou mnohých nemocí.

Preto ja nižej podpísaný založil som obchod na víno spravodlivé, prirodzené a nefalšované. Ct. obecenstvu vrúčne odporúčam moje prirodzené vína a prosím ct. krčmárov a vôbec kupcov vína, aby sa na mňa obrátili, keď si zamýšľajú dobré víno zapatriť.

S uctou

3—3

KAROL WÜRFL

dorabač vína.

Récese (Račizdorf) pri Prešporke vo vlastnom dome číslo 132.

R É T A Y A B E N E D E K

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovozači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, križe, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové križiky, križe na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

8—13



Prv

nežli by ste si tkaninu na jarné a letné šaty zaopatril, pýtajte vzorkovú sbierku hojne vyberaných a najnovjších látok zo skladu

MORICA SCHWARCA

na jemné vlnové tovary Zwittau 4. (Brno.)

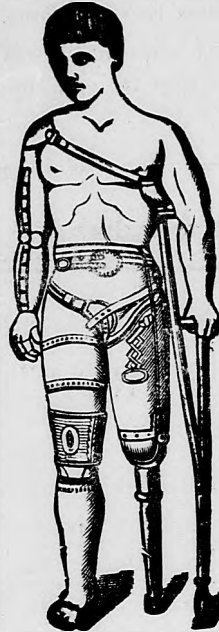
I tú najmenšiu maličkosť pošlem. Nezodpovedavý tovar naspák vezmem.

Vzorky bez poplatku.

Krásnu knihu na vzorky pánom krajčiom, keď pošlú 50 kr., čo pri prvom odobere sa môže zarátať.



OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE-
DENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.
ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

**Znalec v prietrhových uväzkach.**

J. Keletiho cis. kr. rakúsko-uhorska a belgicko kr. výhodná prietrhová uväzka od tých najhýrečnejších lekárskech auktorit je za najlepšiu uznaná, nešmíka sa, nečiní neprijemný nátlak a mimoriadne je cieľu primeraná.

Novota!!

Keletiho prietrhová uväzka z gummi, výhodou zaopatrená 1894. v mesiaci marci. Vyznačená v Brüsseli 1893. zlatou medáliou a skvostnou listinou. Pelotty úplne môžu sa až na prietrh položiť, s ochrankou z jeleňovej kože a s poisťovacím pásom.

Ceny: na jeden bok 6 zl., na dva boky 12 zl.

Suspensorium, bruchohá uväzka (elastičná) krčová pančocha z gummi, brucho-podväzujúca, rovnodržiacia ústrojná šnúrovačka, umelecké nohy a ruky.

J. KELETI,

lekársko-hojičský mechaniker a fabrikant cis. a kráľovských uhors. výhodných prietrhových uväzek.

V Budapešti, IV., Korónaherceg-ulica číslo 17.
(v dome Servitov.) 4-10

Obrázkový cenník zdarma a bez poplatku.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížičky pre údy občianskych spolkov a knížičky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížičiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.